

Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
спеціалізована вчена рада ДФ38.053.005
з присудження ступеня доктора філософії
281- «Публічне управління та адміністрування»
Голові доктору наук з державного управління,
професору Ємельянову В.М.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора
Парубчака Івана Орестовича

на дисертацію Малоноги Світлани Олександрівни на тему "Механізми інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги України в умовах цифровізації", подану до захисту у спеціалізовану вчену раду присудження доктора філософії зі спеціальності 281-«Публічне управління та адміністрування» у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

Актуальність дисертаційної роботи зумовлена необхідністю вирішення надзвичайно важливих для публічного управління сферою екстреною медичною допомогою України питань, що пов'язані з її інфраструктурною трансформацією, викликані бурхливим розвитком цифрових технологій і зростаючими потребами щодо якості та ефективності надання екстреної медичної допомоги, а також необхідністю пошуку відповідних механізмів публічного управління, які сприятимуть інфраструктурній трансформації екстреної медичної допомоги України.

Доцільним в даному контексті є проведення дослідження даних питань у двох аспектах. Перший стосується застосування цифрових технологій в процесах, що пов'язані безпосередньо з організацією та наданням медичної допомоги, другий є суто управлінським, який забезпечує інформаційну взаємодію, збір, передачу та обмін інформацією як в системі охорони здоров'я, так і з іншими сферами публічного управління, що забезпечують життєдіяльність та безпеку життя і здоров'я людей. З огляду на викладене тема дисертаційного дослідження та окреслене в ньому коло питань є актуальними та відповідають сучасним потребам у сфері публічного управління екстреною медичною допомогою.

Зв'язок з науковими програмами, темами. Актуальність дослідження підтверджується його використанням у рамках комплексного наукового проекту Національної академії державного управління при Президентові України "Державне управління та місцеве самоврядування" (державний номер реєстрації 0199U002827) при виконанні науково-дослідних робіт "Сервісна діяльність органів публічної влади в умовах розвитку цифрового суспільства" (ДР № 0109U101449) та "Інституціоналізація публічної служби в Україні: теорія та практика" (ДР №0120U101668), в рамках яких досліджено зарубіжні практики надання медичних послуг в системі екстреної медицини в умовах цифровізації

та сформульовані принципи формування цифрових навичок публічних службовців.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та практичних рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Обґрунтованість отриманих наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечена комплексним використанням загальнонаукових та спеціальних методів: аналізу та синтезу, системно-структурного аналізу, моделювання, а також широким опрацюванням нормативно-правових актів з питань екстреної медичної допомоги, цифровізації, спеціальної літератури з проблем реформування ЕМД, теорії та практики публічного управління, офіційних публікацій міжнародних організацій, органів державної влади, звітів, доповідей, монографій та наукових статей вітчизняних і зарубіжних авторів, матеріалів міжнародних експертних організацій та відкритої інформації у мережі Інтернет за досліджуваною темою; апробацією результатів дослідження на науково-практичних конференціях.

У дисертаційній роботі вирішено актуальне і важливе проблемне питання інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги України в умовах цифровізації шляхом формулювання наукових положень та наданих рекомендацій щодо застосування органами публічної влади інтеграційних механізмів інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги та формування концептуальної архітектурної моделі інфраструктури екстреної медичної допомоги України.

Ознайомлення зі змістом дисертаційного дослідження дозволяє зробити висновок про логічну послідовність та структурну збалансованість викладеного в ній матеріалу та наукову обґрунтованість висновків, що у сукупності сприяло досягненню поставленої в роботі мети шляхом послідовного вирішення поставлених завдань: розкрито теоретичні основи публічного управління розвитком екстреної медичної допомоги в умовах цифровізації; узагальнено зарубіжні практики організації екстреної медичної допомоги в контексті цифрових перетворень; здійснено аналіз нормативно-правового забезпечення публічного управління розвитком екстреної медичної допомоги України; проведена оцінка сучасного стану та визначено механізми впливу на інфраструктурну трансформацію екстреної медичної допомоги України; вироблено методичні підходи та надано рекомендації щодо застосування органами публічної влади механізмів інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги в умовах цифровізації.

У першому розділі дисертаційної роботи автором досліджено теоретичні основи публічного управління екстреною медичною допомогою, узагальнено трактування понять основних термінів, що складають основу дослідження, дає обґрунтовані уточнення окремим із них, зокрема таким, як «гібридна інфраструктура», «інтеграційні механізми», «інфраструктурна трансформація», визначення яких є новими за наданими автором формулюваннями.

Дослідження існуючих зарубіжних практик та тенденцій, викликаних змінами, що відбуваються в системі екстреної медицини в умовах цифровізації дало можливість встановити, що значне місце в цих процесах відводиться владі як центрального, так місцевого рівнів, підкреслюється координуюча роль органів

публічної влади у налагодженні взаємодії усіх складових національної безпеки з екстреною медициною.

Важливим для вітчизняної практики стало узагальнення існуючих практик країн Європейського Союзу та виділення серед них найбільш успішних у напрямі інфраструктурних змін, базованих на застосуванні цифрових технологій, сучасних мобільних засобах діагностики та побудови системи управління екстреною медичною допомогою. Таке узагальнення зарубіжних практик може бути корисними при розробленні стратегічних політичних рішень щодо трансформації вітчизняної екстреної медицини в цифрову епоху та формуванні державних і регіональних програм її розвитку.

Свідченням важливої ролі органів публічної влади у питаннях інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги став проведений в роботі аналіз нормативно-правового забезпечення публічного управління розвитком екстреної медичної допомоги України, в якому автор у хронологічному порядку розглянув правові акти законодавчої гілки влади, урядові рішення, галузеві накази, які були прийняті за роки незалежної України стосовно розвитку екстреної медичної допомоги.

У другому розділі автором проведена оцінка сучасного стану та механізмів впливу, які застосовуються в системі публічного управління екстреною медичною допомогою в умовах цифровізації. Акцентується увага на тому, що незважаючи на ряд позитивних змін, які були зроблені останніми роками для покращення роботи оперативно-диспетчерських служб обласних центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф не було досягнуто загально-системного ефекту, так як здійснювані заходи були направлені на вирішення окремих організаційних питань у відриві від питань системного характеру. Поруч з цим визначено механізми, які впливають на інфраструктурну трансформацію екстреної медичної допомоги та обґрунтована необхідність їх комплексного застосування та поєднання у вигляді сукупності інтеграційних механізмів інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги.

Необхідність інфраструктурної трансформації вітчизняної екстреної медицини обґрунтувала детальним оглядом тенденцій та рушійних сил (драйверів), які мають місце в системі екстреної медичної допомоги.

У третьому розділі дисертаційної роботи визначено вимоги та сформульовано основні принципи формування інформаційно-технологічних інфраструктурних компонент екстреної медичної допомоги, розроблено структурно-логічну схему інформаційної взаємодії в системі екстреної медичної допомоги, основною перевагою якої є перехід на технології інтелектуального інформаційно - аналітичного забезпечення прийняття рішень в системі публічного управління екстреною медичною допомогою.

Запропонованій в роботі підхід щодо формування цифрового контуру екстреної медичної допомоги України у подальшому знайшов своє відображення в розробленій концептуальній архітектурній моделі інфраструктури екстреної медичної допомоги, в якій відображено як технологічна компонента, так і процесно-управлінська складова, дано систематизований опис складових інфраструктури системи надання екстрених медичних послуг, що дало можливість автору сформулювати комплексне бачення існуючих взаємозв'язків як

в межах системи охорони здоров'я, так і поза нею, а також запропонувати інтеграційні механізми інфраструктурної трансформації.

На основі встановлення причинно-наслідкових зв'язків доведено, яким чином використання інтеграційних механізмів відображається на діяльності органів публічної влади, що пов'язана з розробкою заходів реагування на кризові ситуації, які несуть загрозу життю людей.

Детальний розгляд складових екосистеми екстреної медичної допомоги дозволив автору встановити роль і значення для інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги кожного її структурного елементу як таких, що мають бути враховані при формуванні державної політики та удосконаленні публічного управління сферою екстреною медичною допомогою України, а також гармонізації і узгодженості законотворчої діяльності з врахуванням інтересів та вкладу кожного з цих елементів в трансформаційні процеси, що відбуваються в публічному управлінні в контексті цифровізації.

Викладене вище свідчить про обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Висновки відповідають поставленим завданням, рекомендації доведені до рівня їх можливого використання в практичній діяльності. Обґрунтованість результатів дисертації підтверджена в процесі їх апробації як на вітчизняних, так і зарубіжних науково-комунікативних заходах.

Достовірність та новизна отриманих результатів.

Достовірність отриманих результатів дисертаційного дослідження підтверджена методологічною обґрунтованістю вирішення поставлених в ньому завдань, використанням теоретичного та практичного доробку за темою роботи.

Наукова новизна одержаних результатів відображена в наступних результатах: уперше запропонована концептуальна архітектурна модель інфраструктури екстреної медичної допомоги у вигляді інтеграції п'яти основних модулів системи екстреної медичної допомоги, які на основі встановлених автором причинно-наслідкових зав'язків в системі публічного управління екстреною медичною допомогою дають чітке уявлення щодо усіх складових її інфраструктурної трансформації, сприяють розробці програм та заходів відносно кожної складової моделі, а також виробленні і прийнятті державно-управлінських рішень на різних рівнях публічного управління; удосконалено: інструментарій щодо визначення механізмів впливу та аналізу стану розвитку екстреної медичної допомоги України, що знайшло своє застосування в процесі вирішення науково-практичних питань, які пов'язані з формулюванням вимог та принципів формування цифрової інфраструктури та рекомендацій з інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги; методичні підходи щодо застосування інтеграційних механізмів інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги під якими розуміється сукупність цілеспрямовано зорієнтованих на основі причинно-наслідкових зав'язків способів розв'язання актуальної проблеми у галузі публічного управління, за допомогою яких реалізуються державно-управлінські та регуляторні впливи у сфері охорони здоров'я та екстреної медицини; набули подальшого розвитку: теоретичні положення стосовно публічного управління у сфері екстреної медичної допомоги шляхом

встановлення сутнісного значення ключових термінів за темою дисертаційного дослідження та виявлення між ними причинно-наслідкових зв'язків; визначення щодо поняття гібридної інфраструктури як поєднання традиційної фізичної інфраструктури з цифровими та мережевими технологіями в частині електронного збору, обробки та передачі даних; поняття інтеграційного механізму, під яким розуміється сукупність цілеспрямовано зорієнтованих на основі причинно-наслідкових зв'язків способів розв'язання актуальної проблеми у галузі публічного управління, за допомогою яких реалізуються державно-управлінські та регуляторні впливи у сфері охорони здоров'я та екстреній медицині.

Повнота викладу в наукових публікаціях, відсутність порушення академічної доброчесності.

Основні положення дисертаційної роботи опубліковано у 20 наукових публікаціях, у тому числі 7 статей у наукових фахових виданнях з державного управління, 1 стаття у міжнародному виданні, 12 тез доповідей у матеріалах науково-практичних конференцій, у тому числі міжнародних.

В наукових публікаціях відображені основні результати дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота Малоноги С.О. перевірена на унікальність тексту за допомогою он-лайн сервісу пошуку плагіату "Unicheck", що не виявило порушень академічної доброчесності.

Практичне значення і впровадження отриманих результатів дослідження. Отримані у ході дослідження наукові результати та пропозиції доведено до рівня практичних рекомендацій та були використані Департаментом охорони здоров'я Одеської обласної державної адміністрації при внесенні пропозицій до Регіональної стратегії та програми заходів цифрової трансформації екстреної медичної допомоги (довідка від 16.03.2021р. №01-15/1569); Львівським обласним центром екстреної медичної допомоги та медицини катастроф при розробці пропозицій щодо розвитку системи екстреної медичної допомоги та при створенні навчальних програм з підвищення кваліфікації персоналу Центру в тій частині, яка стосується розроблених методичних підходів і рекомендацій з формування складових цифрової інфраструктури ЕМД та механізму їх інтеграції у вигляді архітектурної моделі (акт від 26 березня 2021р.); ТОВ «Науково-виробниче підприємство «Монтаж і впровадження телекомунікаційних систем «МОНТЕКС» при розширенні функціональних можливостей Програмного комплексу ОДС 103 у тій частині, яка стосується процесів збору та обміну в електронній формі медичними даними між бригадами ЕМД та лікарняними закладами і представлених у вигляді архітектурної моделі (довідка від 15.03.2020 №01/01-24-025-1); Одеським обласним центром екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Одеської обласної ради запропоновану концептуальну трирівневу структуру інформаційної взаємодії в системі ЕМД при розробці проекту з формування регіональної цифрової інфраструктури ЕМД (довідка від 14.09.2020 №1743); ГО «Всеукраїнська громадська асоціація «Український медичний центр безпеки дорожнього руху» при формуванні навчальних програм Центру в тій частині, яка стосується методичних підходів формування вимог та принципів формування

цифрової інфраструктури. визначення показників та індикаторів щодо обміну інформацією, управління ресурсами та прийняті рішень (довідка без номеру і дати); Національною академією державного управління при Президентові України в процесі проведення науково-дослідних робіт за комплексним науковим проектом «Державне управління та місцеве самоврядування» (державний реєстраційний номер 0199U002827), що підтверджується довідкою від 30 квітня 2021 року.

Оцінка змісту та основних положень дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Зміст та основні положення дисертації свідчать про її завершеність та відповідність встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації, що відображені у дисертації, автор обґрунтовує на основі логічного викладу матеріалу. У висновках до розділів відображені результати дослідження конкретних питань. Розділи роботи взаємопов'язані між собою. Найважливіші результати дослідження викладені у висновках дисертації, що відповідають поставленим завданням.

Дисертація оформлена відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України, що висуваються до даного виду робіт. Зміст наукових праць доповнює основні положення дисертації.

Дискусійні положення, зауваження та пропозиції щодо змісту дисертаційного дослідження.

Надаючи загальну позитивну оцінку проведеному Малоногою С.О. дисертаційному дослідженню, слід звернути увагу на окремі дискусійні положення та зробити певні зауваження:

1. Проводячи аналіз нормативно-правового забезпечення публічного управління розвитком екстреної медичної допомоги України, автор підійшов до вирішення даного завдання системно, всебічно і здійснював аналіз у хронологічному порядку прийняття нормативно-правових актів, виокремлюючи їхню суть та спрямування, окремо відобразивши це ще і додатку Л на 12 сторінках. На нашу думку, даний аналіз був би більш цінним, якби були внесені певні пропозиції стосовно внесення змін в ті акти, які на думку автора їх потребують.

2. Зрозумілим є рисунок 2.11. “Застосування механізмів публічного управління інфраструктурною трансформацією ЕМД України” (с.119) і логіка його використання в роботі, проте, незважаючи на те, що всі присутні на даному рисунку елементи згадуються і описуються в різних місцях роботи, він би краще відіграв свою роль, якби було дано короткий загальний опис окремих його елементів відразу за рисунком.

3. Розгляд існуючих проблем на шляху інфраструктурної трансформації був зосереджений, в основному, на організаційних, внутрішніх проблемах екстреної медичної допомоги, що стосуються процесів її надання, у тому числі і на готовності персоналу до змін, і у меншій мірі на проблемах інформаційної взаємодії, що, на наш погляд, підсилило би роботу.

4. Під час аналізу сучасного стану екстреної медичної допомоги України з точки зору організації надання медичної допомоги та оснащеності цифровими технологіями бригад і станцій екстреної медичної допомоги, наявності і засобів

зв'язку з медичними закладами, базованому на статистичних даних, автор вказує на застарілість і певну невідповідність даних форм звітності, зокрема форми 22, реальному стану речей. Бажано було б дати свої пропозиції щодо цього питання.

5. На нашу думку слід було дещо глибше розглянути діяльність місцевих адміністрацій, департаментів охорони здоров'я в питаннях їхньої взаємодії зі службами екстреної медичної допомоги, підрозділами інших відомств в кризових ситуаціях та в процесах розробки стратегії реагування на кризові ситуації, необхідність якої та наявні проблеми в кризових ситуаціях і відповідні рекомендації автором було достатньо аргументовано у п.3.2 (стор.170-184).

6. Доцільним, на наш погляд, був би більш детальний опис управлінського блоку (стор.199) в запропонованій автором концептуальній архітектурній моделі інфраструктури ЕМД (рис 3.10).

Проте, означені зауваження не знижують наукової і практичної цінності отриманих результатів, які є обґрунтованими і достовірними.

Загальний висновок.

Дисертаційне дослідження С.О.Малонogi на тему "Механізми інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги України в умовах цифровізації" є завершеною, цілісною науковою кваліфікаційною роботою, яка має наукову новизну, теоретичне та практичне значення, містить наукові результати, що у сукупності вирішують важливе наукове завдання, яке полягає у обґрунтування теоретичних засад і виробленні науково обґрунтованих рішень та методичних підходів стосовно застосування механізмів інфраструктурної трансформації екстреної медичної допомоги України, викликані стрімким розвитком цифрових технологій та необхідністю удосконалення публічного управління розвитком екстреної медичної допомоги.

Дисертаційна робота виконана на високому теоретичному та методологічному рівнях, відповідає за своїм змістом та сукупністю отриманих результатів спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами) та вимогам пп. 9, 10, 11 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167 (зі змінами), а його автор Малонoga Світлана Олександрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 28 "Публічне управління та адміністрування" за спеціальністю 281 "Публічне управління та адміністрування".

Офіційний опонент

доктор наук з державного управління,
професор, Львівський національний
університет ветеринарної медицини
та біотехнологій імені С. З. Гжицького

І.О.Парубчак